

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.III.1.302/2017/9.
A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: . Márki Zoltán, a tanács elnöke
. Somogyi Gábor, előadó bíró
. Kónya István, bíró

Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2018. január 23.
Az ügy tárgya: csalás büntette
Terhelt(ek): III. rendű

Első fok: Debreceni Törvényszék, 9.B.46/2013/285., ítélet,
tárgyalás,

2016. március 16.

Másodfok: Ítéltábla, Bf.II.351/2016/45., ítélet, nyilvános ülés,
2016. október 26.

Az indítvány előterjesztője: a III. rendű terhelt védője

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a csalás büntette miatt az I. rendű és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a III. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát elbírálv a Debreceni Törvényszék 9.B.46/2013/285. számú, valamint a Debreceni Ítéltábla Bf.II.351/2016/45. számú ítéletét a III. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

- [1] A Debreceni Törvényszék a 2016. március 16-án kelt 9.B.46/2013/285. számú ítéletében bűnösnek mondta ki a III. rendű terheltet 3 rendbeli - két esetben folytatólagosan elkövetett - csalás büntetében [2012. évi C. törvény - a továbbiakban: Btk. - 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, és egy esetben (6) bekezdés b) pont, két esetben (5) bekezdés b) pont], mint bűnsegédet. Ezért - halmazati büntetésül - 3 évi szabadságvesztésre, 200 napi tétel, napi tételenként 3.000 forint, összesen 600.000 forint pénzbüntetésre és 3 évi közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztést börtönben rendelte végrehajtani, és akként rendelkezett, hogy abból a terhelt legkorábban a kétharmad részének kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra.
- [2] A III. rendű terhelt tekintetében a terhelt és védőjének fellebbezései alapján eljárva a Debreceni Ítéltábla a 2016. október 26-án kihirdetett Bf.II.351/2016/45. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [3] A jogerős ítéletben megállapított tényállás III. rendű terheltet érintő részének lényege szerint a IV. rendű terhelt felajánlotta az I. rendű terheltnek, hogy anyagi ellenszolgáltatás fejében lássa el az 1. számú cég ügyvezetőségét, aki azt szorult anyagi helyzetére figyelemmel elfogadta. Az I. rendű terhelt 2009. április 9. napjától kezdődően látta el az 1. számú cég ügyvezetői tisztségét. A gazdasági társaság tényleges ügyvezetését, annak ellenére, hogy a cég tulajdonosa és ügyvezetője az I. rendű terhelt volt, kezdetben a IV. rendű terhelt, majd a III. rendű és a II. rendű terhelt látták el. Az I. rendű terhelt a III. rendű terhelttel a kapcsolatot 2010 februárjában vette fel.
- [4] A III. rendű terhelt 2009 évben - közelebbről meg nem határozható időpontban - ismerkedett meg a II. rendű terhelttel, és azt követően a II. és III. rendű terheltek egymással folyamatos kapcsolatban álltak.
- [5] Az I. rendű terhelt 2010. május 25. napján találkozott személyesen a II. rendű terhelttel egy bank fiókjánál, aki a III. rendű terhelttel együtt érkezett, amikor is az I. rendű terhelt az 1. számú cég részére bankszámlát nyitott. A bankszámlához járt egy úgynevezett token is, amely internetes hozzáférést biztosított a cég bankszámlájához. A bankszámlanyitást követően az I. rendű terhelt a II. rendű terhelt részére teljes körű meghatalmazást adott arra vonatkozóan, hogy a bankszámlát kezelje. Ezt követően az I. rendű terhelt folyamatos kapcsolatban állt a II. rendű terhelttel is.
- [6] Az 1. számú cég cégbélyegzői, iratai és az internetes hozzáférést biztosító token nem voltak az I. rendű terhelt birtokában, azokkal először a IV. rendű terhelt, majd a későbbiekben a II. rendű terhelt és a III. rendű terhelt rendelkezett. A számlanyitások során az I. rendű terhelt a III. rendű terhelt utasításainak megfelelően járt el. Azon okiratokat, amelyeket az 1. számú cég ügyvezetőjeként az I. rendű terheltnek alá kellett írnia, azokat

terhelt-társai vitték el legtöbbször a lakásához, ahol ő azokat aláírta. Az 1. számú cég leveleit I. rendű terhelt ugyancsak a részükre továbbította.

- [7] Az 1. számú cég ügyvezetői tisztségének névleges átvételét követően 2009 őszén - szintén közelebbről meg nem határozható időpontban - a IV. rendű terhelt felkérte arra az I. rendű terheltet, hogy névleg lássa el a szlovákiai 1. számú gazdasági társaság ügyvezetői tisztségét is, amelyért cserébe I. rendű terheltnek 500 eurót ajánlott fel. Az I. rendű terhelt anyagi helyzetére tekintettel elfogadta a IV. rendű terhelt ajánlatát, és megvásárolta az 1. számú tanútól a gazdasági társaságot, így 2009. november 7. napjától 2010. június 9. napjáig ezen szlovákiai székhelyű 1. számú gazdasági társaság ügyvezetője is lett.
- [8] 2009. augusztus 15. napjától - ezen időszakban is - az 1. számú tanú volt a szlovákiai székhelyű 2. számú gazdasági társaság ügyvezetője is, aki sem magánszemélyként, sem az ügyvezetése alatt álló 2. számú gazdasági társaságon keresztül jelen ügy terheltjeivel semmilyen olyan gazdasági kapcsolatban nem állt, melynek tárgya Magyarországról Szlovákiába irányuló sertéshús export lett volna. Azt követően, hogy az 1. számú tanú 2009. november 7. napján szintén az ügyvezetése alatt álló, nevében csak kis mértékben eltérő 1. számú gazdasági társaságot eladta az I. rendű terheltnek, ezen gazdasági társaságban további tevékenységet nem fejtett ki.
- [9] Az 1. számú gazdasági társaság tényleges ügyvezetését szintén nem az I. rendű terhelt látta el, a gazdasági társaság cégbélyegzőjével, irataival a III. rendű és a II. rendű terheltek rendelkeztek, az I. rendű terhelt által aláírandó papírokat is ők juttatták el részére. Az I. rendű terhelt, a II. és III. rendű terheltek utasítására 2010. január 20. napi keltezéssel, mint az 1. számú gazdasági társaság ügyvezetője, valótlan tartalmú megbízási szerződést kötött a II. rendű terhelttel - a megbízási szerződésben valótlanul feltüntetve azt, hogy a 2. számú gazdasági társaság, amelynek a II. rendű terhelt soha nem volt megbízottja, 2010. január 20. napján 1. számú gazdasági társaságra változott -, aki 2009. december 1. napjától megbízottként teljes jogkörrel eljárhatott az 1. számú gazdasági társaság üzletkötéseivel kapcsolatban. Az I. rendű terhelt 2010. április 26. napján terhelt-társai utasítására az 1. számú cég nevében is munkaszerződést kötött a II. rendű terhelttel, aki ezen időponttól kezdődően, 2010. augusztus 1. napjával bezárólag, határozatlan időre az 1. számú cég kereskedelmi ügyintézője lett.
- [10] Időközben, 2010 májusában - közelebbről meg nem határozható időpontban - a II. rendű és a III. rendű terheltek egy étteremben találkoztak a szlovákiai székhellyel létrehozott 3. számú gazdasági társaság ügyvezetőjével, 2. számú tanúval, aki, mivel tényleges gazdasági tevékenységet a 3. számú gazdasági társaság nem folytatott, azt értékesíteni kívánta. A 2. számú tanú a II. rendű és III. rendű terheltekkel szóban megállapodott abban, hogy a

gazdasági társaságot 1.500.000 forintért értékesíti részükre, ezen alkalommal II. rendű terhelt részére előlegként 200.000 forintot ki is fizetett, majd átadta részükre a 3. számú gazdasági társaság céges iratait, bankszámlaszámát, illetve 1 db cégbélyegzőjét is. Az adásvétel a cégjegyzékben átvezetésre nem került.

- [11] Ilyen előzmények után a II. rendű terhelt, miután az I. rendű terhelt által - a megbízási és munkaszerződések aláírásával - megszerezte az 1. számú cég, illetve a szlovákiai székhelyű 1. számú gazdasági társaságok feletti tényleges irányítást, színlelt sertés tökehús nagykereskedelmi tevékenységbe kezdett oly módon, hogy ő maga üzletkötőként lépett fel a sértett gazdasági társaságok, a 3. számú cég, a 4. számú cég, illetve a 2. számú cég ügyvezetői felé, míg az I. rendű terhelt az iratok átvételével és aláírásával, III. rendű terhelt a kezdőtőke biztosításával, illetve a piacok felkutatásával nyújtott segítséget a II. rendű terheltnek, őt több alkalommal elkísérve szlovákiai tárgyalásokra is, ahol mint az 1. számú cég kereskedelmi igazgatója mutatkozott be.
- [12] A II. rendű terhelt a sértett gazdasági társaságoktól 2009. november 18. napjától a 2. számú gazdasági társaság, majd 2010. február 23. napjától az 1. számú gazdasági társaság nevében, 2010. május 10. és június 15. napjától pedig az 1. számú cég nevében nagy mennyiségű sertés tökehúst rendelt meg folyamatos szállítás mellett, melynek ellenértékét kezdetben rendszeresen megfizette, majd miután élvezte ezen gazdasági társaság ügyvezetőinek bizalmát, a később megrendelt és elszállított húsaruk ellenértékét nem, vagy csak igen kis mértékben egyenlítette ki.
- [13] A tényállás I. pontja szerint a II. rendű terhelt annak ellenére, hogy csak az I. rendű terhelt ügyvezetése alatt álló 1. számú gazdasági társaság nevében járhatott volna el megbízottként, 2009. október vagy november hónapban - közelebbről meg nem határozható időpontban - felvette a kapcsolatot a 3. számú cég ügyvezetőjével, a 3. számú tanúval és kihasználva azt, hogy az 1. számú tanú ügyvezetése alatt álló 2. számú gazdasági társaság cégneve csak kis mértékben tér el az I. rendű terhelt által névlegesen vezetett 1. számú gazdasági társaság cégnevétől, magát az előbbi szlovák cég képviselőjének kiadva megtévesztette a sértett cég ügyvezetőjét, illetve a későbbiekben alkalmazottait is. A II. rendű terhelt a 2. számú gazdasági társaság nevében a 3. számú cég ügyvezetőjével szóbeli megállapodást kötött sertés tökehús szállításáról, melynek lényege az volt, hogy a folyamatosan rendelt húsarut a telephelyről történt elszállításkor készpénzben kellett kifizetnie. A II. rendű terhelt a szerződésben foglaltakat betartva, készpénzes fizetési mód mellett számos alkalommal vásárolt a 2. számú gazdasági társaság nevében sertés tökehúst a 3. számú cégtől, majd 2010. február hónapban - közelebbről meg nem határozható időpontban -, miután már élvezte a 3. számú tanú bizalmát, megállapodtak abban, hogy a készpénzes fizetési mód helyett áttérnek az átutalásos fizetésre.
- [14] A II. rendű terhelt annak érdekében, hogy a sértett gazdasági

társaság ügyvezetőjét tévedésben tartsa, illetve minél nagyobb mennyiségű húsarut tudjon elszállíttatni és az áfamentesen megvásárolt húst jelentős haszon mellett ismeretlen személyek részére, többnyire magyar piacokon továbbértékesíteni, még néhány esetben az általa megrendelt sertés tökehús árát részben készpénzben, részben pedig átutalás útján megfizette, a többit azonban nem. A II. rendű terhelt mindösszesen 31.988.718 forint értékben rendelt meg és szállított el sertés tökehúst a 3. számú cégtől, amelyből 2010. március 23-án és 30-án összesen 11.235.000 forintot, 2010. május 21-én átutalással 470.633 forintot, a többletkifizetéseket levonva, mindösszesen 20.747.319 forintot nem egyenlített ki a mai napig, ezzel a fenti összegű kárt okozva a 3. számú cégnek. A II. rendű terhelt által ki nem egyenlített számlák minden esetben átutalásos fizetési módozatúak voltak, és egy kivétellel, valamennyi esetben a 2. számú gazdasági társaság vevő részére kerültek kiállításra. A II. rendű terhelt a sértett gazdasági társaság ügyvezetőjét és alkalmazottait megtévesztve állította ki a számlákat, hol a 2. számú gazdasági társaság, hol pedig az 1. számú gazdasági társaság részére, a szállítóleveleken ugyanakkor minden esetben a 2. számú gazdasági társaság cégnév került feltüntetésre. A tartozás nem került megfizetésre, a II. rendű terhelt a 3. számú tanú ügyvezető számára elérhetetlenné vált.

- [15] A tényállás II. pontja szerint a II. rendű terhelt 2010. május 9. napján felkereste a 4. számú cég ügyvezetőjét, a 4. számú tanút azzal, hogy az általa képviselt 1. számú cég nevében szállítási szerződést kössön nagy mennyiségű sertés tökehús vásárlására. A II. rendű terhelt az 1. számú cég képviseletében elfogadta azon fizetési feltételt, amely szerint a megrendelő átutalással fizeti a leszállított húсарu ellenértékét, a szakmában szokásos 30 napos határidő helyett 5 napos határidő kikötésével. A II. rendű terhelt az I. rendű terhelt által aláírt szállítási szerződést már másnap visszavitte és átadta a 4. számú tanú részére, melyet követően már ezen a napon megindultak a szállítások.
- [16] 2010. május 10. és május 26. napja közötti időszakban az 1. számú cég nevében sertés tökehús vásárlás és szállítás a 4. számú cég sértettől mindösszesen 65.727.942 forint összegben történt. A II. rendű terhelt a saját lakossági bankszámlájáról 4 esetben, 2010. május 13-án, május 18-án, május 20-án és május 27-én utalt át pénzüsszeget a 4. számú cég bankszámlájára, amellyel a 2010. május 10., 11. és 12. napi szállítások ellenértéke került megfizetésre, mindösszesen 15.243.617 forint összegben.
- [17] A sértett jogi személy képviselője, a 4. számú tanú, figyelemmel arra, hogy az 1. számú cég nem teljesítette a szállítási szerződésben foglalt fizetési feltételeket, már nem akarta engedélyezni azt, hogy az utolsó két szállítmányt az 1. számú cég elszállítsa a 4. számú cég székhelyéről. A II. rendű terhelt ekkor a 4. számú cég ügyvezetőjének tévedésben tartása érdekében faxon elküldött egy 2010. május 21-i, valamint egy 2010. május 25-i

dátumú átutalási utalványt, amelyet látva a 4. számú tanú engedélyezte az utolsó két szállítást is.

- [18] 2010. május 26. napján a 4. számú tanú a II. rendű terhelttől - miután telefonon már elérhetetlenné vált - egy sms-t kapott, amely szerint kórházba került és megműtötték, de ha kiengedik, akkor rendezi a 4. számú cég felé fennálló tartozását. A II. rendű terhelte 2010. május 31. napján újabb sms-t küldött a 4. számú cég ügyvezetőjének, melyben ismételten ígéretet tett arra, hogy a főnökeivel két napon belül rendezi a tartozást. Az utolsó sms-t a 4. számú tanú 2010. június 2. napján kapta a II. rendű terhelttől, melyben továbbra is ígéretet tett arra, hogy intézkedik a fennálló tartozás kiegyenlítése iránt, ezután a II. rendű terhelte a 4. számú tanú részére elérhetetlenné vált. A 4. számú cég 2010. június 1. napján egy felszólító levelet is küldött az 1. számú cég részére, amelyre az I. rendű terhelte aláírásával egy e-mailt kaptak, amely szerint azért nem tud fizetni az 1. számú cég, mivel nekik is tartozik egy román cég. A terheltek által okozott kár az alábbiak szerint 50.484.325 forint, amely a mai napig nem térült meg.
- [19] A tényállás III. pontja szerint a II. rendű terhelte 2010 nyarán - közelebbről meg nem határozható időpontban - több közvetítőn keresztül jutott el az 5. számú tanúhoz is, aki a 2. számú cég ügyvezetője volt. Az 5. számú tanú telefonon vette fel a kapcsolatot a II. rendű terhelttel és felajánlotta számára azt, hogy az általa képviselt gazdasági társaság megrendelés esetén sertéshúst szállít az 1. számú cégnek. Az 5. számú tanú ezt követően szintén szóban, telefonon állapodott meg a II. rendű terhelttel a szállítás részleteiben, melynek értelmében a 2. számú cég 3 kamion, kamiononként 20 tonna félsertést szállít az 1. számú cég raktárába. A megállapodás értelmében a szállításoknak 2010. június 15., június 16. és június 17. napján kellett volna történnie. A megállapodás szerint az 1. számú cégnek a leszállított húсарu ellenértékét a minőségi átvételt követően átutalással kellett volna megfizetnie, az átvétel napján.
- [20] A 2. számú cég a szóbeli megállapodásnak megfelelően 2010. június 15. napján 11.189.937 forint értékben szállított le félsertést az 1. számú cég raktárába, ahol az árut személyesen a II. rendű terhelte vette át. A II. rendű terhelte az általa az 1. számú cég nevében a 2. számú céggel kötött fizetési megállapodást nem teljesítette, és nem utalta át a 2010. június 15. napján átvett hús ellenértékét, arra hivatkozva, hogy azonnal készpénzben fizetni nem tud, a hajnali szállításra tekintettel pedig banki átutalással sem, de a nyitást követően azonnal, amely azonban nem történt meg, ezért az 5. számú tanú a következő 2 napon már nem szállíttatta le a megrendelt sertéshúst.
- [21] A II. rendű terhelte 2010. június 18. és június 24. napján 1.000.000-1.000.000 forintot utalt át az 1. számú cég bankszámlájáról a sértett jogi személy bankszámlájára, illetőleg 2010. augusztus hónappal bezárólag ezután sms-ben többször ígéretet tett az 5. számú tanúnak arra, hogy rendezi az 1. számú cég fennálló tartozását, ennek azonban nem tett eleget, később pedig a sértett jogi személy képviselője számára utolérhetetlenné vált. Az 5. számú tanú, bár a II. rendű terhelte 2.000.000 forintot rendezett

a fennálló tartozásból, a későbbiekben sem szállította le az 1. számú cég részére a korábban megrendelt további 2 kamion sertés tokehúst. A terheltek így a bűncselekmény elkövetésével a 2. számú cégnek összesen 9.189.937 forint kárt okoztak, amely nem térült meg.

- [22] A II. rendű és a III. rendű terheltek a sértettek részére ki nem fizetett hús továbbértékesítéséből származó pénzen az eljárás során fel nem tárható arányban részesedtek.

II.

- [23] A jogerős ítélet ellen a III. rendű terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, és a Be. 373. § (1) bekezdés I. pont c), valamint III. pont a) alpontja szerinti, valamint a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjában írt felülvizsgálati okot jelölte meg. Elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az eljárás megszüntetését, illetve az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására való utasítását, másodlagosan - a bűncselekmény törvénysértő minősítésére tekintettel - a III. rendű terhelt felmentését kérte.
- [24] Indokai szerint a vád nem volt törvényes, a bíróság nem adta indokát annak, hogy a terhelt bűnsegédi magatartása miben valósult meg, emellett a tényállás felderítetlen, megalapozatlan.
- [25] A bíróság jelentősen eltért a vádirati tényállástól. A IV. rendű terheltet felmentette, azonban a III. rendű terhelt tekintetében is azt kellett volna megállapítania, hogy ő sem volt részese a vádbeli bűncselekményeknek. A vád szerint a III. és a IV. rendű terhelt együttesen valósították meg a cselekményeket, míg az I. és a II. rendű terhelt a háttérből irányította őket. Ehhez képest a bíróság „köztes megoldásként” választotta, hogy a III. rendű terhelt részesi felelősségét megállapítja, a IV. rendű terheltet pedig felmenti, és figyelmen kívül hagyta azokat a bizonyítékokat, melyek a III. rendű terhelt mind tettesi, mind részesi szerepét a bűncselekményekben kizárják.
- [26] Sem a vádiratban, sem annak módosításában nem szerepelt, hogy a III. rendű terhelt konkrétan milyen büntetendő magatartást tanúsított. A vád még sem a kezdőtőke rendelkezésre bocsátását, sem a piacok felkutatását nem róta a III. rendű terhelt terhére, koncepciója szerint ugyanis a III. és a IV. rendű terhelt a háttérből, társtettesként irányították az eseményeket.
- [27] A másodfokú bíróság annak ellenére találta törvényesnek a vádat, hogy az nem tudta meghatározni az I. vádpontban érintett céget, az átvétel és a működtetés mechanizmusát, tévesen állapította meg, hogy cégátvétellel egyáltalán sor került, valamint a terheltek találkozásának időpontját, a terheltek közötti kapcsolatokat, összefonódásokat is. A terheltek közötti kapcsolattartást pedig nem részletezte. A III. rendű terhelt tekintetében csupán annyit tartalmaz, hogy egy bankszámla nyitásánál jelen volt, és egy token a részére átadásra került. Ezen a bankszámlán azonban pénzforgalom

nem volt, a tokennel bűncselekményt nem követtek el.

- [28] Nem vizsgálta a bíróság az 1. számú cég kifizetéseit, a felvett pénzek sorsát sem. Valójában a III. rendű terheltnek semmi köze nem volt sem a céghez, sem a kifizetésekhez; az I. rendű terhelt a felvett pénzeket nem a III. rendű terheltnek, hanem az egyik tanúnak adta át.
- [29] Az indítvány szerint a vád azt tartalmazta, hogy az I. rendű terheltet a IV. rendű terhelt irányította. A bizonyítékokból valóban az tűnik ki, hogy a IV. rendű terhelt több szálon is kapcsolódott az 1. számú céghez; ennek ellenére a bíróság a III. rendű terhelt bűnösségét állapította meg.
- [30] A vádbeli tényállítások túlnyomó többsége nem került be az ítéleti tényállásba. A vádtól merőben eltérő tényállás azt eredményezte, hogy a III. rendű terhelt az eljárás során végig nem tudta, mi ellen kell védekeznie; emiatt a bíróságnak már az elsőfokú eljárás végén meg kellett volna állapítania a vád törvényességének hiányát. Ugyanakkor az ítéleti tényállásba be nem került vádbeli ténymegállapításokkal kapcsolatban a bíróság nem rendelkezett, hogy azok a valóságnak megfelelnek-e.
- [31] A vád tehát semmiféle olyan konkrét magatartást nem rótt a III. rendű terhelt terhére, amelyet a bíróság a terhére megállapított. Ezért a vád nem volt törvényes.
- [32] A védő szerint a bíróság a bűnösség megállapítása tekintetében indokolási kötelezettségének nem tett eleget, mert a II. rendű terhelt vallomását vette alapul, noha számtalan bizonyíték merült fel védence ártatlansága mellett, és az általa indítványozott bizonyítás is több ellentmondást feloldott volna. A bíróság elfogadta a II. rendű terhelt élettársának terhelő tanúvallomását úgy, hogy e körülményt nem tekintette az elfogultságát megalapozó oknak, és annak ellenére, hogy azt érdektelen tanúvallomások cáfolták.
- [33] A másodfokú bíróság pedig csak általánosságban értekezett az elsőfokú bíróság tevékenységéről, a megalapozatlanságra, felderítetlenségre vonatkozó védői felvetésekre nem reflektált.
- [34] Ezt követően az indítvány részletesen foglalkozott azzal, milyen további bizonyítást kellett volna a bíróságnak felvennie, illetve milyen körülményeket kellett volna figyelembe vennie az egyes tanúvallomások értékelése, bizonyító erejük megállapítása során. Nem indokolta meg azt sem a bíróság, hogy a III. rendű terhelt milyen kezdőtőkét biztosított, meddig tartott az együttműködés, hogyan történtek az értékesítések, és ha a II. rendű terhelt - az ítélet szerint is - mindent maga intézett, miért volt egyáltalán szükség a III. rendű terhelt közreműködésére. A II. rendű terheltnek a III. rendű terheltre tett terhelő vallomását nem támasztja alá semmi.
- [35] Az ítéletben írt egyes bűncselekmények tekintetében hiányzik a konkrét terhelti cselekvősegek tisztázása, a tényállás III. pontjában írt cselekmény kapcsán pedig az ítélet sem rótt semmiféle elkövetési magatartást a III. rendű terhelt terhére.

- [36] Ugyanakkor a bíróságok azt sem vizsgálták kellő alapossággal, hogy a csalás valamennyi törvényi tényállási eleme megállapítható-e az egyes terheltek vonatkozásában. A bíróság meg sem említi az I. alatti cselekmény kapcsán a III. rendű terheltet, megtévesztő tevékenységet bizonyosan nem rótt fel neki. A bíróságok nem fejtették ki, hogy a csalás tévedésbe ejtéssel vagy tévedésben tartással (is) valósult-e meg. A II. rendű terhelte előnyhöz nem jutott azáltal, hogy a 2. számú gazdasági társaságra számlázta az ügyleteket, emiatt nem érte hátrány a sértetteket.
- [37] A védői álláspont szerint a cselekmény haszonszerzési célzata is hiányzik, mivel - a könyvszakértői vélemény alapján - a cégek a megrendelések többségét kifizették. Így a gazdasági kapcsolat tükrében a teljesítőkészség megállapítható. Nem életszerű, hogy a II. rendű terhelte majdnem 200 millió forintot fizet azért, hogy több részletben 20 millió forintot elcsaljon. Tartozásából 13 millió forintot utóbb meg is fizetett. Ha a II. rendű terhelte csalni akart volna, nagyobb arányban nem fizet, és főként utólag nem teljesít. Tartozás-felhalmozás nem történt, a II. rendű terhelte folyamatosan fizette a számlákat.
- [38] A bíróság azt sem fejtette ki, hogy a III. rendű terhelte melyik tényállási elemhez nyújtott segítséget. A kezdőtőke biztosítása kapcsán kétséget kizáróan nem bizonyított, hogy a III. rendű terhelte tudata a bűncselekmény elkövetésére is kiterjedt, illetve arról egyáltalán tudott-e. Ugyanakkor - a 200 millió forintos forgalmazást követően - már nem is volt szükség kezdőtőkére. A III. rendű terhelte bűnsegédi szerepe nincs alátámasztva semmilyen bizonyítékkal.
- [39] Összefoglalóan: az I. tényállásnál hiányzik a jogtalan haszonszerzés, illetve a tévedésbe ejtés és a kár közötti összefüggés, a III. rendű terhelte tekintetében pedig egyik tényállási elemhez való segítségnyújtás sem merült fel. A II. tényállás szerint történt bűncselekmény, de ahhoz a III. rendű terhelte nem nyújtott segítséget. A piac felkutatásához sem volt szüksége a saját állítása szerint a húskereskedelemben jártas II. rendű terheltenek a III. rendű terhelten, és saját apparátusa volt a hús beszerzésére, eladására, számlázására is.
- [40] A III. tényállás tekintetében pedig - a védői álláspont szerint - teljes egészében hiányzik a III. rendű terhelte cselekvősege; ennek kapcsán még a kezdőtőke biztosítását vagy piackutatást sem rótt a bíróság a terhelte terhére.
- [41] A Legfőbb Ügyészség a BF.1225/2017/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta, és a támadott határozatok hatályában fenntartására tett indítványt.
- [42] Az átiratban foglaltak szerint a felülvizsgálati indítvány ugyan hivatkozik a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjára, azonban az e törvényhelyben szabályozott felülvizsgálati okra vonatkozó érvet nem tartalmaz, ezért az a felülvizsgálatot nem teszi lehetővé. Egyebekben utalt arra, hogy a Be. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítéletben megállapított

tényállás a maga egészében - ide értve az indokolásban írt, de tartalmilag tényeket megállapító részeiben, illetve az ítéleti tényállás bevezető részében és a III. tényállási pontot követő bekezdésben foglaltakat is - az irányadó.

- [43] Az átirat ezt követően tételesen felsorolta a III. rendű terhelt cselekvőségére vonatkozó ítéleti ténymegállapításokat, majd utalt arra, hogy ugyan a tényállás I-III. pontjai valóban kizárólag a II. rendű terhelt cselekvőségét rögzítik, azonban az ítélet megjelölt részei maradéktalanul tartalmazzák a III. rendű terhelt bűnössége alapjául szolgáló tényeket. Ezekből az állapítható meg, hogy a II. és a III. rendű terhelt előre megállapodott a csalássorozat elkövetésében, és az ahhoz tartozó szervezeti kereteket előre biztosították a gazdasági társaságok feletti irányítás megszerzésével. A III. rendű terhelt feladata volt a sértettek bizalmának megnyeréséhez szükséges kezdőtőke biztosítása, és a kicsalt húsárut megvásárló vevők felkutatása, emiatt kísért a tárgyalásokra a II. rendű terhelt, végül a hasznon megosztottak. A terheltek végig szorosan együttműködtek, és bár a sértettek megtévesztését a II. rendű terhelt egyedül végezte, a III. rendű terhelt e magatartásával bűnsegédként kapcsolódott a II. rendű terhelt cselekményéhez.
- [44] Ugyanakkor az indítványban hivatkozott körülmények közül a tényállás nem rögzíti a 3. számú cégnek kifizetett számlák keltét és összegét, ellenben tartalmazza, hogy a kezdeti rendszeres fizetés után a II. rendű terhelt a szállított áru ellenértékét nem, vagy csak igen kis mértékben egyenlítette ki. Az ügyészi álláspont szerint az indítvány számos további hivatkozása pedig - így a 200 millió forintos kifizetést követően a 20 millió forintba elkövetett csalás életszerűtlenségére, a kezdőtőke meglétére, a III. rendű terhelt szerepének bizonyítatlanságára, a híváslisták adataira, az 1. számú cég és a III. rendű terhelt kapcsolatának hiányára, továbbá a III. rendű terhelt közreműködésének szükségtelenségére való hivatkozás - valójában az irányadó tényállást, a bizonyítékok értékelését támadja.
- [45] Ugyancsak tételesen részletezte az ügyészi átirat a vád bevezető - valamennyi tényállási pontra vonatkozó - részének a III. rendű terhelthez vonatkozó megállapításait. Ezzel - álláspontja szerint - a vádirat ugyancsak rögzítette annak alapjait, hogy a családi cselekmények elkövetését hogyan tervezték meg előre a terheltek, a cselekményekben kinek - így a III. rendű terheltnak is - milyen szerepe volt. E körben konkrétan körülírta a III. rendű terhelt magatartását is. Az, hogy a vádirati tényálláshoz képest - a tettazonosság keretein belül - a bíróság ebből mit fogadott el, a vád törvényességével nem áll összefüggésben, mint ahogy annak kapcsán a vád esetleges megalapozatlansága is közömbös.
- [46] A Legfőbb Ügyészség kifejtette, hogy a tény- és jogkérdéssel összefüggő indokolási kötelezettség teljesítése kapcsán a felülvizsgálati eljárásban csupán az vizsgálható, miszerint az indokolásból nyomon követhető-e a bíróság értékelő tevékenysége. Ez

jelen esetben a Be. 373. § (1) bekezdés III. pontjában meghatározott körben megtörtént, az indítvány e címen valójában az értékelő tevékenység mikéntjét kéri számon, és a tényállás felderítetlenségére utal, ami azonban a felülvizsgálatban kizárt. A bíróság a III. rendű terhelt tekintetében is ismertette a beszerzett bizonyítékok értékelését, kifejtette, hogy a II. rendű terheltnek a III. rendű terheltre vonatkozó előadásai közül azt fogadta el, amit más bizonyítékok is alátámasztottak, és megjelölte e más bizonyítékokat is. Indokolásában több helyütt kitért arra, hogy a III. rendű terhelt előadásai mely részeiben, és miért nem fogadta el; ekként a jogerős ítéletből nyomon következő, a bíróságok a III. rendű terhelt bűnösségét mire alapították.

[47] Az ügyészi átirat kapcsán a védő írásban tett észrevételt, melyben vitatta, hogy indítványában a bizonyítékok mérlegelését támadta volna. Álláspontja szerint indítványa a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontját is kimeríti, mert kifejtette, hogy az I. tényállási pont tekintetében valamennyi terhelt tekintetében, a további cselekmények esetében pedig a III. rendű terhelt vonatkozásában a csalás - szükségképpen törvényi tényállási elem hiányában - miért nem állapítható meg. Iratellenes és téves az ügyészség azon megállapítása is, miszerint a terheltek előre megállapodtak a bűncselekmény elkövetésében és biztosították annak szervezeti kereteit, valamint, hogy a III. rendű terhelt piackutatást végzett, és a II. rendű terheltet kísérte; ismertette, hogy ezen álláspontját milyen bizonyítékokra alapítja. A számlák szinte kivétel nélkül átutalásról szóltak, amit készpénzzel egyenlített ki a II. rendű terhelt, és nem volt áttérés készpénzes fizetésről átutalásra. A teljesítőkészség megléte mellett pedig a célzat, mint szükséges tényállási elem, hiányzik.

[48] A Legfőbb Ügyészség a BF.1225/2017/2. számú átiratában fenntartotta, hogy a védő a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjában írtaknak megfelelő hivatkozást indítványában nem terjesztett elő; a bűnösség megállapítása törvénysértő voltának állítása a hivatkozott törvényhely a) pontjában írtaknak felel meg. Egyebekben az észrevétel továbbra is a jogerős ítélet ténymegállapításait vitatja, hivatkozásai a megállapított tényekkel ellentétesek. Ekként azok a felülvizsgálatban nem vizsgálhatók.

III.

[49] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 424. § (1) bekezdés első fordulata szerint tanácsulésen bírálta el.

[50] A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[51] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős ítélettel szembeni jogi - és nem pedig ténybeli - kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 416. § (1) bekezdés a)-g) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető. A felülvizsgálatban a jogerős határozatban megállapított tényállás az

irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható [Be. 423. § (1) bekezdés]; a felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak sincs helye [Be. 388. § (2) bekezdés, Be. 419. § (1) bekezdés].

- [52] A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján valóban felülvizsgálati ok, ha a bíróság jogerős ítéletét törvényes vád hiányában hozza meg, avagy indokolási kötelezettségének – egyebek mellett – a bűnösség megállapítása tekintetében oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan [Be. 373. § (1) bekezdés I. pont c) alpont, illetve III. pont a) alpont].
- [53] A vád törvényességének elengedhetetlen tartalmi eleme, hogy pontosan körülírt, büntetőtörvénybe ütköző cselekményt tartalmazzon. A vád tárgyává tett cselekmény körülírása akkor pontos, ha a vádló indítványában ismertetett történeti tényállás hiánytalanul tartalmazza a bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő konkrét tényeket: az elkövetési magatartást, a cselekmény megvalósításának helyét és idejét, stb. A Be. 2. § (3) és (4) bekezdése értelmében nem tekinthető a vád tárgyának a vádban nem szereplő személy és a vádban le nem írt cselekmény, s ehhez képest a bíróság a vádon túl nem terjeszkedhet, a vádat viszont köteles kimeríteni (1/2007. BK vélemény). Az indítvány részben a vád tárgyává tett cselekmény pontos körülírtságának hiányára alapítva állítja a vád nem törvényes voltát, másrészt a vádban foglalt cselekménytől eltérő tényállás megállapítása miatt hivatkozik arra, miszerint a bíróság törvényes vád hiányában járt el (állapított meg tényállást).
- [54] Ezzel szemben a vádirat pontosan rögzíti – mind általános, bevezető részében, mind pedig az egyes bűncselekmények elkövetésének leírása során – a vádhatóság által a III. rendű terheltnek tulajdonított magatartás nagyszámú ismervét. Maga az indítvány hivatkozott arra, hogy ezek túlnyomó többségét a bíróság nem állapította meg; a vádban azonban szerepeltek. A vádiratban írt cselekmény a pontos körülírtság követelményének megfelel. A vád törvényes volta az eljárás lefolytatásának előfeltétele, annak hiányában az eljárás nem folytatható; a vád megalapozottsága viszont annak törvényessége szempontjából közömbös, éppen annak eldöntése a büntetőper érdemi kérdése, amire a bíróság ügydöntő határozata ad választ (EBH 2015.B.10.). Következésképp téves az indítvány azon okfejtése, miszerint a vádirati tényállítások jelentős részének a bíróság általi meg nem állapítása a bizonyítási eljárás végére eredményezte a vád nem törvényes voltát.
- [55] A vád alapján a III. rendű terhelt és védője abban a helyzetben volt, hogy tudhatták, mely tényállítás ellen kell – amennyiben azt vitatják – védekezniük. Ennek eredményes voltát igazolja, hogy azok nagy részét a bíróság nem is állapította meg. Így teljesen kikerült a III. rendű terhelt cselekvősege a tényállás I-III. pontjában foglalt bűncselekmények tettesi elkövetését leíró részéből; ennek következménye a III. rendű terhelt tekintetében a társtettesi minősítés helyett a bűnsegédi elkövetés megállapítása. Annak megítélése pedig, hogy az ítéleti tényállásban megállapított tények

a bűnsegédi felelősség megállapítását megalapozzák-e, már nem a vád törvényességével áll összefüggésben, hanem a büntetőjogi felelősség jogerős ítéletbeni megállapítása anyagi jogi törvényességének felülvizsgálata során bírálható el.

- [56] A vádirati és az ítéleti tényállás különbözősége akkor eredményezhet - feltétlen hatályon kívül helyezéshez vezető - eljárási szabálysértést, ha a bíróság a tettazonosság kereteit átlépve olyan bűncselekmény miatt állapítja meg a terhelt bűnösségét, aminek ténybeli alapját a vád nem tartalmazta. Jelen esetben azonban erre nem került sor. A Kúria maradéktalanul osztotta a Debreceni Ítéltábla álláspontját abban, hogy a tényállás megállapítása során az elsőfokú bíróság a tettazonosság keretein belül maradt (másodfokú ítélet 10. oldal második bekezdés, 9. oldal harmadik-ötödik bekezdés).
- [57] A jogerős ítéleti tényállás a törvényes vádon alapszik, azon nem terjeszkedett túl.
- [58] A bíróság nem mást, hanem ugyanabból, de kevesebbet rótt a III. rendű terhelt terhére, mint a vádirat. A vádirati és a jogerős ítéletben megállapított tényállás is egyaránt tartalmazza a III. rendű terheltnek a bűncselekmények elkövetéséhez felhasznált gazdasági társaságok megszerzése, és azoknak - az I. rendű terhelt személyén keresztül való - tényleges irányítása kapcsán végzett tevékenységét, a II. rendű terhelt bevonásában, majd tevékenységének irányításában való szerepét, a II. rendű terhelt elkísérését szlovákiai tárgyalásaira (vö. piackutatás), a sértetteknek átadott pénz rendelkezésre bocsátását (vö. kezdőtőke biztosítása), és a jogtalan haszonban való részesedését is.
- [59] Az indítványnak az indokolási kötelezettség megsértésére vonatkozó része kapcsán a Kúria utal arra, hogy az indokolási kötelezettség felülvizsgálatra okot adó - az ítélet felülbírálatra alkalmatlanságát eredményező - megsértését határozottan el kell különíteni ugyanis az ítélet ténybeli megalapozottságától vagy megalapozatlanságától, és az ez utóbbit eredményező bizonyítékértékelési hibáktól. Az indokolási kötelezettség akkor teljesül, ha az ügydöntő határozat tartalmazza a határozatok indokolásának törvényben felsorolt kellékeit, és azok alapján pontosan nyomon követhető a bíróság tényleges értékelő tevékenysége; így megállapítható, hogy az érdemi döntés szempontjából jelentős bizonyítékot a bíróság miért vetett el vagy miért fogadott el. Az értékelő tevékenység eredménye, annak érdemi helyessége vagy helytelensége azonban már nem az indokolási kötelezettség teljesítésének a kérdése, hanem az ítélet megalapozottságát érintő kérdés, ami az előzőekben kifejtettek szerint a felülvizsgálati eljárásban vitássá nem tehető.
- [60] Következésképp az indokolási kötelezettség megsértése akkor eredményez felülvizsgálatot is megalapozó eljárási szabálysértést, ha a támadott határozat indokolása tény- vagy jogkérdés kapcsán olyan mértékben hiányos, hogy abból nem állapítható meg, mire alapozta a bíróság a döntését (BH 2010.117.). Az indokolási

kötelesség felülvizsgálati eljárásra okot adó megsértése azonban nem állapítható meg, ha az ügydöntő határozatokból kitűnik az eljáró bíróságoknak a tényállás megállapításával összefüggő tényfeltáró és értékelő tevékenysége, továbbá az, hogy az érdemi döntésben kifejeződő jogi álláspontját - a bűnösséggel, a minősítéssel, a büntetéssel és/vagy intézkedéssel kapcsolatban - mire alapozta. A bizonyítékok értékelése körében levont következtetések helyessége, az értékelés eredménye kívül esik a feltétlen eljárási szabálysértések körén, az tartalmilag az ügydöntő határozat megalapozottságának a felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett támadása (BH 2013.10.).

- [61] Az indítványban hivatkozott jogcímen tehát az indokolás hiánya, nem pedig annak tartalma kifogásolható.
- [62] Ezzel szemben az indítvány az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelő tevékenységét támadta, a bíróság által elfogadott egyes bizonyítékok hitelét vonta kétségbe, illetve az azokkal ellentétes bizonyítékok el nem fogadását, és bizonyítási indítványok elutasítását sérelmezte, e körben kifejezetten megalapozatlanságot, és annak egyes okait [Be. 351. § (2) bekezdés] állítva. Ez azonban felülvizsgálat tárgya nem lehet, és ez az indokolási kötelezettségre hivatkozás címén sem kerülhető meg.
- [63] Ekként az indítvány valójában nem az indokolás hiányát sérelmezi, hanem annak tartalmát vitatja. Az indokolás hiánya esetén ugyanis fogalmilag kizárt lenne annak egyes érveit vitatni, kétségbe vonni, azokkal szemben ellenérveket felsorakoztatni, mint ahogy arra jelen esetben sor került.
- [64] Az első- és a másodfokú bíróság maradéktalanul eleget tett - a bűnösség megállapítása körében is - indokolási kötelezettségének. Az elsőfokú bíróság - a legfőbb ügyészi átiratban foglaltak szerint - ítéletében igen alaposan részletezte a III. rendű terhelt tekintetében is a bizonyítékok értékelését; annak 69.-71. oldalán kifejtette az alaphüccselekmény, azon belül a 71. oldal első két bekezdésében a III. rendű terhelt hüncsegédi felelőssége megállapításának jogi indokait is. A másodfokú bíróság ítéletének 7.-16. oldalán adott számot arról, hogy a fellebbezéseket miért nem találta alaposnak. Az indokolások tartalma nem eljárásjogi kérdés.
- [65] A Kúria osztotta az ügyészi álláspontot is, miszerint az indítványban hivatkozottak összefüggésbe sem hozhatók a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjában írt felülvizsgálati okkal.
- [66] A hivatkozott törvényhely alapján ugyanis felülvizsgálatnak három, egymástól jól elkülöníthető ok alapján van helye;
- az első fordulat szerint, ha a hüncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak;
 - a második fordulat alapján, ha a büntetőjog más szabályának megsértése miatt szabtak ki törvénysértő büntetést, vagy alkalmaztak törvénysértő intézkedést;
 - a harmadik fordulat szerint pedig akkor, ha a büntetés végrehajtását a Btk. 86. § (1) bekezdésében foglalt kizáró ok ellenére függesztették fel (ez utóbbi esetben azonban az indítvány fogalmilag csak a terhelt terhére, a felfüggesztést sérelmezve jelenthető be, ezért az jelen ügyben nem merülhet fel).
- [67] A hivatkozott felülvizsgálati ok esetében tehát az indítvány nem

kifogásolja a büntetőjogi felelősség megállapítását; célja a törvénysértő minősítés helyesbítése, vagy a büntetés (intézkedés) kiszabása során megvalósult más, bírói mérlegelést nem tűrő anyagi jogszabálysértés kiküszöbölése mellett - a terhelt javára bejelentett indítvány esetében - a jogerős ítéletben kiszabott törvénysértő joghátrány nemének és/vagy mértékének csökkentése.

- [68] Jelen esetben azonban az indítvány nem állította, hogy a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítása törvényes, csupán a cselekmény másképp - nem a jogerős ítéletben megállapított 3 rendbeli csalás büntettként - minősül, és azt sem állította, hogy a büntetés nemének és/vagy mértékének meghatározása során sértett meg a bíróság valamely mérlegelést nem tűrő büntetőjogi szabályt, ami a büntetés enyhítésével orvosolható. Ezzel szemben a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítását kifogásolta. Célja pedig e körben a terhelt felmentésére irányult, a büntetés enyhítését egyáltalán nem is kérte.
- [69] A Be. 416. § (1) bekezdés b) pont bármelyik fordulatában írtaknak megfeleltethető érvet tehát az indítvány valójában nem tartalmaz.
- [70] A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján azonban valóban felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság jogerős ítéletében a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor. Kétségtelenül ez valósul meg, ha a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására - bűnsegéd esetében - tettesi alapcselekmény nélkül, avagy a terhelt ahhoz nyújtott (tényálláson kívüli) bűnsegédi magatartásának hiányában kerül sor. Jelen esetben az indítvány e részében - a tartalma szerint - erre vonatkozó, illetve hivatkozó.
- [71] Ugyanakkor kétségtelen az is, hogy az indítvány számos, a jogerős ítéletben foglaltaktól eltérő - abban nem, vagy másképp szereplő - tényre hivatkozik, jogi következtetéseit mind az indítvány, mind az ügyészi átiratra tett védői észrevétel jelentős részében kifejezetten a jogerős ítéleti tényállás vitatására alapítja. Kifejezetten ilyen például, amikor a védő a III. rendű terheltnek a 3. számú gazdasági társaság megvásárlásában való részvételének (elsőfokú ítélet 17. oldal utolsó bekezdés), avagy a kezdőtőke III. rendű terhelt általi biztosításának és a piackutatásban végzett tevékenységének (18. oldal első bekezdés) a meg nem történését állította, és annak kapcsán további bizonyítás, illetve a bizonyítékok eltérő - az indítványban részletezett tartalmú - mérlegelésének igényét határozta meg. E részeiben az indítvány a Be. 423. § (1) bekezdésébe ütközik, és ekként törvényben kizárt.
- [72] Ezzel szemben az indítványban foglalt jogkérdés - a terhelt csalás miatti bűnsegédi felelősségének a megállapíthatósága - felülvizsgálat tárgya lehet. Azt azonban az indítványnak az irányadó tényállástól részben eltérő ténybeli hivatkozásait figyelmen kívül hagyva, a jogerős ítéletben megállapított tényállás alapulvételével kellett elbírálni.
- [73] A bűnsegédi (bűnrészesi) magatartás jogi természetéből következően, a (kizárólag) bűnsegédi magatartás felülvizsgálatának -

értelemszerűen - nem lehet tárgya, szempontja az adott bűncselekmény törvényi tényállásán belüli magatartás megvalósítása, megvalósulása a vizsgálatának elvárása. Az ugyanis - akkor, ha a tettesi alapcselekmény miatt történt büntetőjogi felelősségrevonás (mint jelen esetben) - a tettesi elkövető esetében felülvizsgálat tárgya. A részesi felróhatóság a tettesi alapcselekmény meglétét, ténybeli adottságát, tényállásban rögzítését feltételezi. Az indítvány maga is csak az I. tényállási pont esetében vonta ezt kétségbe, ugyanakkor eleve téves elkövetési magatartást feltételezve. A II. rendű terhelt ugyanis a sértett tévedésbe ejtését nem önmagában a hamis cégnév feltüntetésével, hanem azzal valósította meg, hogy a sértett irányában fizetési készséget színlelt, noha az - a meg nem fizetett összeg erejéig - már a szállítás megrendelésekor sem állt szándékában. Az indítvány ezzel ellentétes állítása az irányadó tényállással szembeni. Az ellenérték nélkül megszerzett áru pedig az elkövető számára nyilvánvalóan jogtalan haszon, a sértett számára pedig kár. Ekként a tettesi alapcselekmény jelen ügyben mindhárom tényállási pont tekintetében adott.

- [74] A részesi elkövető felróhatóságának vizsgálata az adott bűncselekmény törvényi tényállásán kívüli elkövetői - ekként tehát a részesi - magatartás alapján vizsgálható. E vizsgálat nem terjedhet ki a törvényi tényálláson belüli magatartás megvalósultságára, illetve nem léphet be a törvényi tényállás körébe. Ekként az indítvány azon érvei, melyek a III. rendű terhelt jogtalan haszonszerzési szándékának és megtévesztő magatartásának hiányára hivatkoznak, a bűnsegédi felelősség szempontjából közömbösek.
- [75] A fentieket követően a Kúriának érdemben az indítványnak a III. rendű terhelt (irányadó tényállás szerinti) magatartása bűnsegédi elkövetésként való felróhatóságát - a bűnös tudattartalom hiányára hivatkozva - kifogásoló álláspontját kellett vizsgálnia. Az eldöntendő jogkérdés valójában tehát a részesi magatartás tudattartalma.
- [76] Kétségtelen, hogy bűnösség nélkül - azaz ún. alanyi okozatosság nélkül - nincs tényállásszerűség, nincs felróhatóság, s ez megkívánt a részesi elkövetés esetében is. Ehhez képest csupán az II. rendű terhelt csalási cselekményeinek a segítése az, amihez a III. rendű terhelt viszonya a vizsgálat tárgya. E körben pedig nem a törvényi tényálláson belüli magatartás, hanem az ilyenhez kötődő magatartás kifejtése, és annak tudata a kérdés. A részesi tudat tartalma önálló, önmagában vett bűnösség-vizsgálat tárgya, e szempontból a járulékos közömbös (amint a részesi és tettesi magatartás megítélése akár el is válhat a Btk. 2. § szempontjából); a részesi tudat tartalma pedig nem a törvényi tényálláson belüli magatartáshoz való feltétlen szükségesség, hanem az ilyen magatartás bármilyen előmozdítása, (egyidejű) könnyítése, azaz a segítség.
- [77] Kétségtelen, hogy a tudattartalom vizsgálata perdöntő. Az elkövető

tudatának tartalma törvényi tényállási elem, az ún. alanyi okozatosság: a tárgyi oldal elemeinek (elkövetési magatartás, eredmény, stb.) külvilágban való megnyilvánulása, ténybelisége és az elkövető ahhoz való akarati viszonyulása. Ez a viszonyulás az elkövetőn belüli, külvilágtól elzárt. Ezért az elkövetési magatartásról (eredményről stb.) való, tudatban előzetesen, illetve egyidejűen meglévő képzet mindig csak valamely, a külvilágban megjelenő fizikai, illetve mérhető (számszaki stb.) tényből következtetéssel ragadható meg; s mint ilyen, ténykérdés.

[78] Azonban ebből a szándékosságra, gondatlanságra, illetve annak mikéntjére, s a bűnösségre vont következtetés viszont jogi értékelés, ami ekként jogkérdés. Jelen ügyben az irányadó tényállás tartalmazza a III. rendű terhelt részesi magatartásának a tettesi alapcselekményhez kötődő szándékegységére vont jogi következtetés ténybeli alapjait.

[79] Az irányadó tényállás ugyanis egyértelműen rögzíti, hogy a III. rendű terhelt

- látta el a bűncselekmények elkövetéséhez használt 1. számú cég tényleges ügyvezetését a II. rendű terhelttel egyetemben, rendelkezett a cégbélyegzővel és az internetes hozzáférést biztosító tokennel, a számlanyitások során az I. rendű terhelt a III. rendű terhelt utasításai szerint járt el,

- a II. és a III. rendű terhelt íratta alá az I. rendű terhelt által az 1. számú cég nevében aláírandó okiratokat, az I. rendű terhelt a bevételt részükre továbbította,

- ugyancsak a II. és III. rendű terhelt látta el a csalássorozat elkövetéséhez használt másik cég, az 5. számú cég tényleges ügyvezetését, rendelkezett a cég bélyegzőivel és irataival, valamint juttatták el az e cég nevében aláírandó iratokat az I. rendű terheltnek,

- a II. és a III. rendű terhelt utasította az I. rendű terheltet, hogy az 1. számú cég nevében munkaszerződést, az 5. számú cég nevében megbízási szerződést kössön a II. rendű terhelttel,

- a II. és III. rendű terhelt közösen vásárolta meg a szlovákiai 3. számú gazdasági társaságot, amelynek a II. alatti cselekménnyel megszerzett húсарu nagy részét a II. rendű terhelt értékesítette,

- a III. rendű terhelt biztosította a kezdőtőkét, és a sértettektől megszerzett sertéshús továbbértékesítése érdekében piackutatást végzett, e célból szlovákiai tárgyalásaira kísérte a II. rendű terheltet, ahol az 1. számú cég kereskedelmi igazgatójaként mutatkozott be, és

- a csalással megszerzett pénzen a II. rendű terhelttel megosztozott.

[80] E ténymegállapítások az ítéleti tényállás bevezető részében, az egyes konkrét bűncselekmények leírását megelőzően található. A tényállás azonban az ítélet egészében és tartalmilag vizsgálandó; ezért a történeti tényállás bevezető részében írtak valamennyi tényállási pont vonatkozásában figyelembe jönnek (BH 2015.216.). Ekként a fent írtak mindhárom vád tárgyává tett, és a bíróság

ítéletében megállapított bűncselekmény vonatkozásában meghatározzák a III. rendű terhelt bűnsegédi magatartásának mibenlétét; az pedig közömbös, hogy az ott írtak szerinti segítségével megvalósított konkrét bűncselekmények elkövetésének leírásában a III. rendű terhelt bármiféle közreműködése ismételten már valóban nem is szerepel.

- [81] Kétségtelen, hogy mindig az elkövető választja meg magatartásának módját, ami - értelemszerűen - helyzeti előnyéből fakadó lehetőség. Ha pedig nem korlátozza a külvilág számára világosan és másik elkövető számára kifejezetten saját magatartása hatókörét, akkor az egyidejű, azonos térben, egymás észrevehető, elérhető - ekként közvetlen - közelségében kifejtett elkövetői magatartások kölcsönösen szándékegységben vannak. Jelen ügyben ez azt jelenti, hogy a III. rendű terhelt a tettesi alapcselekményt kifejtő II. rendű terheltet maga vont be a cselekménybe, annak kereteit és feltételeit még az alapcselekmény kifejtésének megkezdése előtt biztosította, majd további tevékenységét a tétessel egyidejűleg fejtette ki, és ezzel a csalásoknak a II. rendű terhelt általi elkövetését előmozdította, könnyítette, szolgálta, egyszóval segítette.
- [82] Az is kétségtelen, hogy a III. rendű terhelt nem ejtett, és nem is tartott tévedésben mást, tehát a csalás elkövetési magatartását nem fejtette ki. Tudatában volt viszont annak, hogy amit a II. rendű terhelt az általa biztosított szervezeti keretek között és az utasításainak megfelelően végez, az csalás, s erre vonatkozóan nem határolta be, nem limitálta, sem ő, sem más a magatartását. Ilyen korlátoló, limitáló, külvilágban felismerhető magatartás sem részéről, sem más részéről nem történt, a tényállásban nincs feltüntetve, sőt abból az tűnik ki, hogy a III. rendű terhelt egyenes szándéka ez volt.
- [83] Ha pedig az elkövető nem jelöli ki világosan magatartása módját és határait, akkor ez utóbb számára - értelemszerűen - nem lehet mentség. A kifejtettek azonos elvi alapon állnak a kísérlet esetében az elállás, önkéntes eredményelhárítás mögött meghúzódó törvényi megfontolással, aminek lényege, hogy az elkövetőnek a külvilágban érzékelhetően tennie kell azért, hogy utóbb csak a közbenső stádiumra kiterjedő szándéka miatt feleljen.
- [84] A jogerős ítéletben tehát a III. rendű terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak sérelme nélkül került sor.
- [85] Ekként a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. § (5) bekezdésében írtaknak megfelelően köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatokat a III. rendű terhelt tekintetében a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

IV.

- [86] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. § (4) bekezdés b) pontja zárja ki.
- [87] A Be. 418. § (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb

felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdés e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. § (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

Budapest, 2018. január 23.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Kónya István s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő
BÉ